

Programma van Eisen			
Locatie	Gemeente Wageningen/Wageningen/Lawickse Allee		
Projectnaam	AB Lawickse Allee te Wageningen, projectnummer S120288		
Plaats binnen archeologisch proces			
0 IVO – Proefsleuven (IVO-P)			
0 IVO – Overig (IVO-O)			
0 Opgraven			
X Archeologische begeleiding (AB) protocol proefsleuven met doorstart naar protocol opgraven			
0 Archeologische begeleiding met beperkte verstoring (AB-bv)			
Opsteller	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
Auteur	drs. H. Kremer (KNA archeoloog) (Synthegra bv) Doetinchemseweg 61a 7007 CB Doetinchem Tel. 088-8181981 Fax. 088-818198 h.kremer@synthegra.nl	3-6-12	
Senior KNA-archeoloog (controle/goedkeuring)	drs. J.S. Krist Synthegra bv Doetinchemseweg 61a 7007 CB Doetinchem Tel. 088-8181981/Fax. 088-8181989 j.krist@synthegra.nl	3-6-12	
Opdrachtgever	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
	V.o.f. Lawickse Hof De Brand 30 3823LK Amersfoort		
Goedkeuring bevoegde overheid			
	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
X Gemeente	Gemeente Wageningen		
0 Provincie	Mw. H.G. van Olderen Jurist RO		
0 Rijk	deskundige namens de gemeente:		
0 Overig	Regionaal archeoloog Regio De Vallei		

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
HOOFDSTUK 1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS ONDERZOEKSGBIED	3
HOOFDSTUK 2 AANLEIDING EN MOTIVERING VAN HET ONDERZOEK.....	3
2.1 Aanleiding en motivering	3
HOOFDSTUK 3 EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK	4
HOOFDSTUK 4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING	4
4.1 Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context	4
4.2 Aard en ouderdom van de vindplaats(en)	6
4.3 Begrenzing en oppervlakte van de vindplaats(en)	6
4.4 Structuren en sporen.....	6
4.5 Anorganische artefacten	6
4.6 Organische artefacten.....	7
4.7 Archeozoologische en botanische resten.....	7
4.8 Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen	7
4.9 Gaafheid en conservering	7
HOOFDSTUK 5 DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING	7
5.1 Doelstelling	7
5.2 Relatie met NOaA en/of andere onderzoekskaders	7
5.3 Vraagstelling	7
5.4 Onderzoeksvragen.....	7
HOOFDSTUK 6 METHODEN EN TECHNIEKEN.....	8
6.1 Strategie.....	8
6.2 Methoden en technieken.....	8
6.3 Structuren en grondsporen	10
6.4 Aardwetenschappelijk onderzoek	11
6.5 Anorganische artefacten	11
6.6 Organische artefacten.....	11
6.7 Archeozoologische en -botanische resten	11
6.8 Overige resten	11
6.9 Dateringstechnieken	12
6.10 Beperkingen.....	12
HOOFDSTUK 7 UITWERKING EN CONSERVERING	12
7.1 Structuren, grondsporen, vondstspredingen	12
7.2 Analyse aardwetenschappelijke gegevens	12
7.3 Anorganische artefacten	12
7.4 Organische artefacten.....	12
7.5 Archeozoologische en -botanische resten	12
7.6 Beeldrapportage	12
7.7 Selectie materiaal.....	12
7.8 Conservering materiaal	13
HOOFDSTUK 8 DEPONERING	13
8.1 Eisen betreffende depot	13
8.2 Te leveren product	13
HOOFDSTUK 9 RANDVOORWAARDEN EN AANVULLENDE EISEN	13
9.1 Personele randvoorwaarden	13
9.2 Overlegmomenten.....	13
9.3 Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie	14
9.4 Overige randvoorwaarden en aanvullende eisen.....	14
HOOFDSTUK 10 WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN HET VASTGESTELDE PVE	15
10.1 Wijzigingen tijdens het veldwerk	15
10.2 Belangrijke wijzigingen.....	15
10.3 Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk	15
10.4 Procedure van wijziging tijdens uitwerking en conservering	15
LITERATUUR EN BIJLAGEN.....	15
Literatuur.....	15
Bijlagen.....	15

HOOFDSTUK 1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS ONDERZOEKSGBIED

Projectnaam	Lawickse Allee Wageningen
Provincie	Gelderland
Gemeente	Wageningen
Plaats	Wageningen
Toponiem	Lawickse Allee
Kaartbladnummer	39F
x,y-coördinaten	GEHELE PLANGEBIED noordwest X: 173968 Y: 442388 noordoost X: 174075 Y: 442388 zuidoost X: 174075 Y: 442305 zuidwest X: 173968 Y: 442305 FASE 1 noordwest X: 173968 Y: 442388 noordoost X: 173997 Y: 442388 zuidoost X: 173997 Y: 442334 zuidwest X: 173968 Y: 442334
CMA/AMK-status	Niet van toepassing
Archis-monumentnummer	Niet van toepassing
Archis-waarnemingsnummer	Niet van toepassing
Oppervlakte plangebied	Fase 1: ca. 1.111 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	Totale plangebied 5.400 m ²
Huidig grondgebruik	Deels bebouwd met een tankstation, deels braakliggend na sloop

HOOFDSTUK 2 AANLEIDING EN MOTIVERING VAN HET ONDERZOEK

2.1 Aanleiding en motivering

2.1.1 Reden

De aanleiding tot het onderzoek wordt gevormd door de voorgenomen ontwikkeling van het terrein ten behoeve van nieuwbouw en infrastructuur. De hiermee gepaard gaande graafwerkzaamheden vormen een bedreiging voor eventueel in de ondergrond aanwezige archeologische waarden. Daarom dient in het kader van deze werkzaamheden archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Omdat behoud in situ niet mogelijk is, dient voorafgaand aan deze werkzaamheden archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd in het kader van de Monumentenwet (1988) en de wet op de Archeologische Monumenten Zorg. Op basis van deze wetgeving zijn gemeenten verplicht om o.a. bij bestemmingsplannen rekening te houden met archeologische verwachtingswaarden.

2.1.2 Selectiebesluit

De gemeente Wageningen heeft het besluit genomen om een archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van een archeologische begeleiding (onder KNA protocol proefsleuven met eventueel doorstart naar protocol opgraven) te laten uitvoeren voor het plangebied.

HOOFDSTUK 3 EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK

Bureauonderzoek	
Uitvoerder	Niet van toepassing
Uitvoeringsperiode	April 2005
Uitvoeringsmethode	Bureauonderzoek
Rapportage	Oude Rengerink, J.A.M., 2005: <i>Archeologisch Rapport, inventariserend archeologisch onderzoek aan de Lawickse Allee te Wageningen</i> , Oranjewoud projectnummer: 153009.20, Heerenveen. Het bureauonderzoek betreft 2 locaties, locatie 1 ten noorden van de Lawickse Allee gelegen en locatie 2 ligt ten zuiden van de Lawickse Allee. De archeologische begeleiding waarop het onderhavige PvE betrekking heeft is verplicht gesteld voor locatie 1. Momenteel bestaat alleen voor het westelijk deel van het huidige plangebied een concreet bouwplan (bijlage 2).
Veldonderzoek (IVO-O, IVO-P, AB, etc.)	
Uitvoerder	Oranjewoud
Uitvoeringsperiode	April 2005
Uitvoeringsmethode	Karterend booronderzoek
Rapportage	Oude Rengerink, J.A.M., 2005: <i>Archeologisch Rapport, inventariserend archeologisch onderzoek aan de Lawickse Allee te Wageningen</i> , Oranjewoud projectnummer: 153009.20, Heerenveen. Het bureauonderzoek betreft 2 locaties, locatie 1 ten noorden van de Lawickse Allee gelegen en locatie 2 ligt ten zuiden van de Lawickse Allee. De archeologische begeleiding waarop het onderhavige PvE betrekking heeft is verplicht gesteld voor locatie 1. Momenteel bestaat alleen voor het westelijk deel van het huidige plangebied een concreet bouwplan (bijlage 2).
Vondsten/documentatie	Oranjewoud te Heerenveen
Uitvoeringsperiode	April 2005
Fysisch geografie	Niet van toepassing
Geofysisch onderzoek	Niet van toepassing
Archeologisch materiaal	Niet van toepassing
Vondsten/documentatie	Niet van toepassing
Geraadpleegde bronnen en partijen	
Overige literatuur	Niet van toepassing
Amateur-archeologie	Niet van toepassing

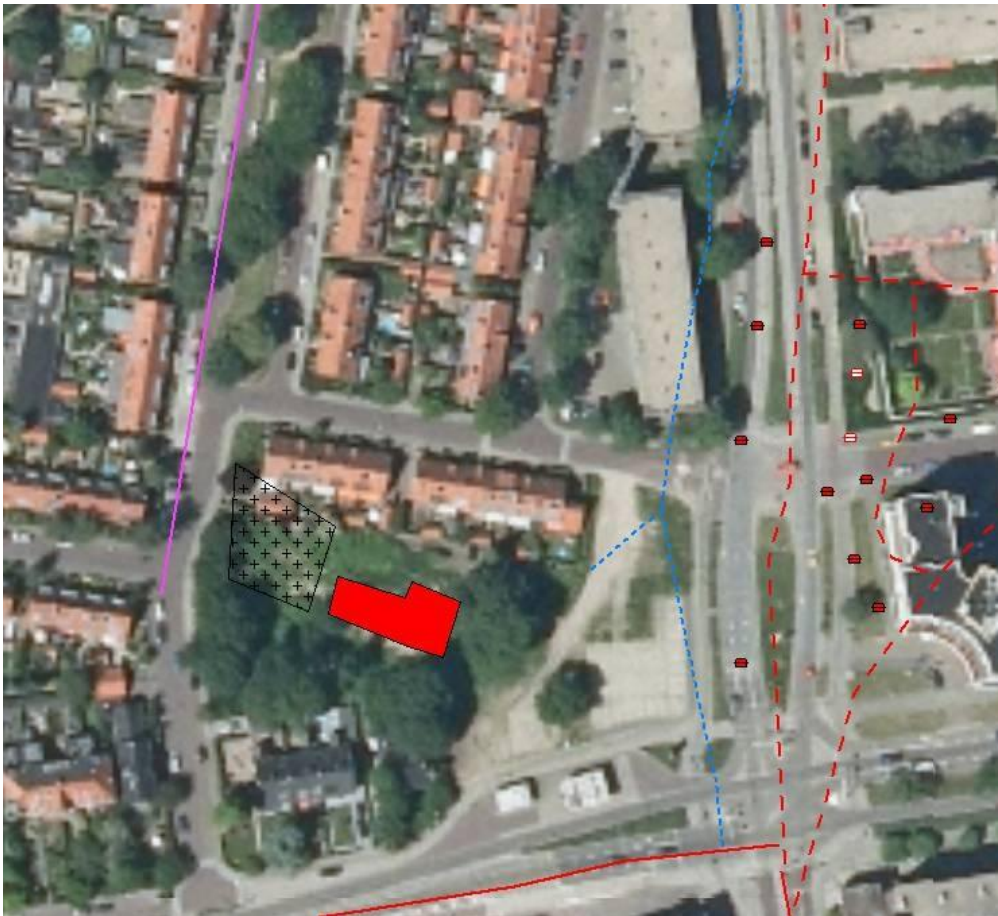
HOOFDSTUK 4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

4.1 Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context

Archeologische context

Het plangebied heeft een deels onbekende archeologisch waarde op de IKAW (Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden) binnen ARCHIS II, gezien de ligging in niet-gekarteerd bebouwd gebied en een deels lage archeologische verwachting. Op de Waarden en verwachtingenkaart van de gemeente Wageningen heeft het plangebied aan de zuid- en oostzijde een hoge verwachting en in het noordwesten een lage verwachting. Deze verwachting geldt niet voor de nieuwe tijd waar we in verband met de ligging van de kerk mee te maken hebben. Op de cultuurhistorische waardenkaart van Wageningen (in voorbereiding) staan de volgende relevante

onderdelen weergegeven: in rood, verdwenen wegen; in blauw, de loop van de dijkgraaf; rood vlak, de schuurkerk en de kruisjes geven de begraafplaats aan (zie afbeelding).

Bron: RAAP

In het Archeologisch Informatie Systeem van de RCE (ARCHIS II) staan binnen het plangebied geen waarnemingen of monumenten geregistreerd. Het plangebied grenst aan de noordkant van monumentnr. 121710. Dit monument van hoge archeologische waarde betreft de historische kern van Wageningen, grotendeel binnen de vestinggracht gelegen. Uit de omgeving van het plangebied zijn archeologische onderzoeken en waarnemingen bekend. Onderzoeksmelding 12919 ligt direct ten zuiden van het plangebied aan de overzijde van de Lawickse Allee en onderzoeksmelding 18125 is uitgevoerd aan de Rooseveltlaan direct ten oosten van het plangebied.

Onderzoeksmelding 12919

In 2005 is er een archeologische begeleiding uitgevoerd door het ARC ten behoeve van de aanleg van een ondergronds bergbezinkbasin. Hier zijn de resten van een 19^e eeuwse voetgangersbruggetje aangetroffen. Het 17^e eeuwse hoekbastion dat zich ter plaatse van het plangebied bevond is volledig vernietigd tijdens het hergraven van de stadsgracht in het midden van de 20ste eeuw. Het verloop van de oorspronkelijke gracht kon wel opgetekend worden.

Onderzoeksmelding 18125

In 2006 is hier door het ADC een archeologische begeleiding uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van een singel aan de Rooseveltstraat. Het betrof een oppervlakte van circa 1.000 x 10/12 m. Er zijn resten uit de prehistorie aangetroffen en resten van de middeleeuwse brink.

Historie

Er zijn enkele historische kaarten geraadpleegd om na te gaan of binnen het plangebied cultuurhistorisch waardevolle elementen een rol kunnen spelen. Het plangebied ligt net buiten de historische kern van Wageningen. Op kaarten uit de 19^e eeuw zijn een aantal gebouwen te zien. Voor het overige zijn er tuin- en

erfpercelen aanwezig.¹ Mevrouw Peen² geeft de volgende aanvullingen met betrekking tot het historisch onderzoek. Aan de noordzijde van het plangebied heeft een oude pastorie en schuurkerk (17^e -19^e eeuw) gestaan. Bij de schuurkerk hoorde een begraafplaats. Er zijn geen duidelijke aanwijzingen voor bebouwing voor het midden van de 17^e eeuw, maar gezien de opvallende bocht in de voormalige waterloop "Dijkgraaf" is het mogelijk dat zich hier nog oudere resten bevinden, bijvoorbeeld een middeleeuwse hof. Door de sloop van de pastorie in 1963 en bijbehorend grondverzet is de bodem op plaatsen al verstoord.

Geologie, geomorfologie en bodem

Het plangebied ligt in een voormalig glaciaal tongbekken dichtbij de voet van de Veluwe stuwwal die niet ver ten oosten ervan oprijst. Het tongbekken dat uit het Saalien dateert is gedurende het Laat Saalien en het Eemien opgevuld met fluvioglaciale en fluviolacustrine afzettingen. In het Weichselien zijn er dekzanden afgezet. In de tweede helft van het Holocene is er vanuit de Rijn een pakket klei afgezet dat overwegend bestaat uit matig zware of lichte klei (oeverafzettingen).

4.1.1 Archeologische verwachting

In het plangebied kunne mogelijk nog resten aanwezig zijn uit met name de nieuwe tijd.

4.1.2 Resultaten vooronderzoek

Tijdens het booronderzoek is een C-horizont aangetroffen van wisselende samenstelling, zowel in lateraal als verticaal opzicht. De C-horizont varieerde van matig grof tot zeer fijn kleihoudend zand tot klei- en siltarm matig fijn zand. Waarschijnlijk gaat het om verspoeld materiaal dat als een fluvioperiglaciale afzetting kan worden aangemerkt. Er is geen oud oppervlak aangetroffen.

De bodem is over het algemeen tot meer dan 100 cm –mv verstoord. Een uitzondering is het meest westelijke gedeelte waar onder een geroerd pakket van 40 cm een matig zware bruingrijze klei werd aangetroffen. De bovengrond bevat veel puin en in boring 105 (bijlage 2) blijkt het om een vaste puinlaag te gaan. Het geroerde pakket daaronder bestaat overwegend uit humeus, bruingrijs tot donkergrijs kleihoudend zand met puin-, planten en bewerkte houtresten. Ook werden sporadisch mortelresten aangetroffen. Het is vooralsnog niet duidelijk wat het karakter van het tijdens het booronderzoek aangetroffen puin is. In boring 102 werden in een geroerd pakket twee middeleeuwse scherven aangetroffen. Ondanks de aangetroffen verstoringen kunnen in het plangebied mogelijk nog resten aanwezig zijn uit met name de nieuwe tijd.

4.2 Aard en ouderdom van de vindplaats(en)

Onbekend.

4.3 Begrenzing en oppervlakte van de vindplaats(en)

Onbekend.

4.4 Structuren en sporen

Indien archeologische sporen binnen het plangebied aanwezig zijn wordt gedacht aan sporen in de vorm van (paal)kuilen, (wand)greppels, haardplaatsen, erfafscheidingen, waterputten, voorraad- en afvalkuilen, sloten, houtskoolmeilers of muurresten.

Deze grondsporen kunnen onder meer onderdeel zijn geweest van nederzettingsstructuren als huizen en bijgebouwen of perifere verschijnselen die relatie houden met de nederzetting zoals spiekers, veekralen, perceleringssystemen en wegen. Op basis van de notitie van mw. Peen kunnen specifiek de resten van een oude pastorie en schuurkerk uit de 17^e-19^e eeuw met bijbehorende begraafplaats worden verwacht evenals resten van de dijkgraaf.

4.5 Anorganische artefacten

Aardewerk, maar men kan verder denken aan natuursteen, metaal, glas, bouwkeramiek en vuursteen.

¹ Oude Rengerink 2005, 5.

² Mevrouw Peen was archeologisch beleidsmedewerker van de gemeente Wageningen van september 2005 tot december 2009.

4.6 Organische artefacten

Botmateriaal waaronder menselijke skeletresten, hoorn, gewei, schelp, hout, textiel en leer in gesloten contexten beneden de grondwaterspiegel. Nieuwe tijd skeletten worden niet alleen beneden de grondwaterspiegel verwacht, maar kunnen ook daarboven bewaard zijn gebleven. Verkoolde organische artefacten kunnen ook boven de grondwaterspiegel voorkomen.

4.7 Archeozoölogische en botanische resten

Door de lage grondwaterstand zullen organische resten zoals hout en bot waarschijnlijk niet bewaard zijn gebleven. Onverkoold plantaardig en dierlijk materiaal kan eventueel worden aangetroffen in een zuurstofarme context, zoals water- of beerputten en onder de grondwaterspiegel.

Boven de grondwaterspiegel en uit de grondsporen kunnen verkoolde paleo-ecologische resten worden verwacht. dierlijk materiaal kan eventueel worden aangetroffen in een zuurstofarme context, zoals water- of beerputten.

4.8 Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen

Onbekend

4.9 Gaafheid en conservering

Onbekend

HOOFDSTUK 5 DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING

5.1 Doelstelling

Het doel van een Archeologische Begeleiding conform het protocol proefsleuven is het aanvullen en toetsen van een gespecificeerde archeologische verwachting, zoals geformuleerd in een vooronderzoek. Het specifieke doel is het inventariseren van archeologische resten uit de periode late middeleeuwen en nieuwe tijd die naar verwachting binnen het onderzoeksgebied aanwezig zijn. Door de geplande bodemingrepen dreigt eventueel aanwezige archeologische informatie verloren te gaan. Wanneer behoudenswaardige archeologische resten worden aangetroffen wordt direct doorgestart naar een Archeologische Begeleiding Protocol opgraven. Het doel hiervan is het documenteren en het veiligstellen van materiaal van vindplaatsen om daarmee informatie te behouden die van belang is voor de kennisvorming van het verleden. Er dient te worden gestreefd naar een onderzoek dat resulteert in de gewenste informatie (zie de onderzoeksvragen 5.4).

5.2 Relatie met NOaA en/of andere onderzoekskaders

Het onderzoeksdoel is eveneens vaststellen hoe de mogelijke vindplaats(en) informatie kan bieden ten aanzien van vragen gesteld in de NOaA met name aangaande archeoregio 13 "Utrecht Gelders rivierengebied" en archeoregio 2 "Utrecht Gelders zandgebied" waarbij met name de hoofdstukken betreffende de vroegmoderne tijd van belang zijn.

5.3 Vraagstelling

De archeologische begeleiding moet de archeologische verwachtingen en resultaten zoals beschreven in het vooronderzoek toetsen op juistheid.

5.4 Onderzoeksvragen

- 1) Hoe is het gesteld met de gaafheid, zowel in horizontale als in verticale zin, en met de conserveringsgraad van het bodemarchief ter plaatse?
- 2) Wat is er te zeggen over de stratigrafie?
- 3) Wat is de aard, omvang, kwaliteit en het verloop van de archeologische sporen en sporenclusters? Wat is het karakter van het tijdens het booronderzoek aangetroffen puin?
- 4) Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?
- 5) Wat is de datering van de sporen?
- 6) Wat is de relatie tussen de lithologie en de verschillende archeologische resten?
- 7) Wat is de conserveringsgraad van sporen en verschillende materiaalcategorieën, inclusief eventueel aanwezig archeo-botanisch en zoologisch materiaal?
- 8) Zijn op het terrein vindplaatsen aan te wijzen? Welke vindplaatsen zijn dit en hoe worden deze vindplaatsen gewaardeerd? Zijn de vindplaatsen toe te schrijven aan de pastorie en/of schuurkerk uit de 17^e – 19^e eeuw en is er sprake van een begraafplaats? Zijn de vindplaatsen toe te schrijven aan de

dijkgraaf en zo ja, wat is de vorm, diepte, breedte en watervoerendheid? Wat is de aard, datering en eventuele fasering van de vulling?

- 9) Wanneer zijn de archeologische sites als woonplaats in onbruik geraakt?
- 10) Hoe is de bodemopbouw en wat kan er gezegd worden over het landschap en de flora en fauna?
- 11) Wat is de relatie tussen de vindplaats en het landschap?
- 12) Indien het onderzoek geen archeologische fenomenen oplevert of categoriaal beperkte (bijvoorbeeld alleen losse vondsten), welke verklaring is hiervoor dan te geven? Is (bijvoorbeeld) sprake van:
 - a. verstoring van antropogene aard
 - b. erosie
 - c. aantoonbare afwezigheid van bewoning en/of actief landgebruik
 - d. beperking van de archeologische waarnemings-mogelijkheden door werk of weeromstandigheden
 - e. beperking van de archeologische waarnemings-mogelijkheden door bodemprocessen
 - f. een combinatie hiervan?

Wat kan de invloed zijn van de geplande bouw- c.q. funderingswijze en eventuele fysieke beschermingsmaatregelen (bijvoorbeeld ophoging) op de archeologische resten?

HOOFDSTUK 6 METHODEN EN TECHNIEKEN

6.1 Strategie

De niet-archeologische graafwerkzaamheden betreffen het uitgraven van bouwputten en sleuven voor bekabeling en riolering, in het deelgebied dat is aangemerkt als fase 1 (zie bijlage 2). De ontgravingen worden verricht op aanwijzingen van en onder begeleiding van een KNA-archeoloog. Eventueel aangetroffen vondsten en grondsporen zullen worden gedocumenteerd. De vondsten zullen worden verzameld.

Indien in deze sleuf archeologische sporen worden aangetroffen dient het gehele bouwblok onderzocht te worden.

Zo nodig worden voorafgaand aan een doorstart extra, aanvullende onderzoeksvragen geformuleerd en worden eventuele veldwerkstrategieën aangepast. Deze aanvullingen vormen een aanvulling op dit PvE en dienen te zijn goedgekeurd door de bevoegde overheid en de opdrachtgever

Alle veldwerkzaamheden moeten worden uitgevoerd volgens de KNA, versie 3.2 (specifiek protocol IVO-proefsleuven, en indien een doorstart naar een opgraving plaatsvindt tevens het KNA protocol Opgraven).

6.2 Methoden en technieken

In de werkputten dient minimaal één vlak te worden onderzocht. De vlakaanleg dient laagsgewijs plaats te vinden tot op het vlakniveau waarop grondsporen zichtbaar worden en het vlak interpreteerbaar wordt. Per haal van de graafmachine wordt met behulp van de metaaldetector door een metaaldetectorspecialist het blootgelegde vlak afgezocht. Metaalvondsten dienen driedimensionaal te worden ingemeten. Behalve het vlak dient ook de stort met behulp van de metaaldetector te worden onderzocht. Na iedere haal van de graafmachine wordt het vlak gecontroleerd op vondsten en grondsporen. De vlakken en de stort worden met een metaaldetector onderzocht. Cultuurlagen moeten steekproefsgewijs doorzocht worden op vondstmateriaal.

Voordat verder wordt gegraven naar een dieper sporenvlak worden eerst alle eventueel op een hoger niveau aangetroffen vondsten en sporen gedocumenteerd. Als duidelijk wordt dat de sporen onderdeel vormen van een structuur dan worden deze alleen in het vlak gedocumenteerd. Van deze resten dient dan de behoudenswaardigheid te worden bepaald, waarna in overleg met de bevoegde overheid wordt bepaald of de locatie *in situ* wordt behouden, of dat nader onderzoek nodig is. Vervolgens wordt het vlak verdiept tot op het niveau waarop sporen duidelijk leesbaar zijn. Indien overgegaan wordt tot een definitief onderzoek, dienen alle sporen te worden gedocumenteerd en afgewerkt. Van aangetroffen waterputten, afvalkuilen en/of haardplaatsen dient in eerste instantie de diepte bepaald te worden door middel van een gutsboring. Bij de doorstart naar een opgraving dienen voornoemde fenomenen in hun totaliteit te worden gedocumenteerd.

De graafwerkzaamheden worden uitgevoerd door een graafmachine met een gesloten bak met een recht snijvlak. Een schaaftak kan dienstig zijn. Deze graafwerkzaamheden zullen laagsgewijs worden uitgevoerd. Het streven is daarbij goed leesbare archeologische vlakken aan te leggen. Totdat de aangelegde vlakken c.q. delen van de bouwput worden vrijgegeven door het archeologisch onderzoeksteam, zullen geen civieltechnische activiteiten dan wel werkzaamheden op die vlakken c.q. delen van de bouwput plaatsvinden. Er zal tijd en gelegenheid moeten worden geboden om eventuele vondsten en sporen vast te leggen en te beschrijven. Indien noodzakelijk

wordt bij de civieltechnische werkzaamheden het archeologisch onderzoeksteam de gelegenheid geboden voor een uitgebreidere waarneming door bijvoorbeeld de werkvolgorde aan te passen. Dit zal in goed overleg met (de machinist van) de aannemer plaatsvinden.

De sleuven dienen in principe in 1 vlak opgegraven te worden. Dit vlak moet op de overgang naar de C-horizont worden aangelegd. Indien er zich op een hoger niveau archeologische sporen voor doen wordt echter een tussenvlak aangelegd. De vlakaanleg dient laagsgewijs plaats te vinden zodat eventuele sporen en/of vondsten op een hoger niveau gedocumenteerd kunnen worden. Machinale verdieping onder de bouwvoor geschiedt in dunne lagen tot op het vlakniveau waarop de grondsporen zichtbaar en het vlak interpreteerbaar worden. Per haal wordt met behulp van de metaaldetector door een metaaldetectorspecialist het vlak afgepiept. Metaalvondsten worden 3D ingemeten. Behalve het vlak dient ook de stort met behulp van de metaaldetector onderzocht te worden. Na iedere haal wordt het vlak gecontroleerd.

Om tot een goede waardering van de vindplaats te komen, dienen sporen te worden gecoupeerd om de kwaliteit en conservering van de sporen te kunnen inschatten. Een uitzondering vormen recente of subrecente sporen. Waar mogelijk en relevant voor de onderzoeksvragen worden monsters genomen voor ¹⁴C of dendrochronologische dateringen en voor botanisch onderzoek.

Vondsten worden in principe per spoor, per laag en per spoorsegment verzameld. Indien binnen het vlak geen sporen worden aangetroffen, dienen vondsten per laag te worden verzameld binnen vlaksegmenten van maximaal 5 bij 5 m. Uitzonderlijke vondsten dienen driedimensionaal te worden ingemeten.

Van de bouwput wordt de bodemopbouw vastgelegd. In het geval van een vindplaats wordt het archeologische meest relevante deel van het profiel geanalyseerd, getekend en gefotografeerd.

Muurwerk

Indien muurwerk wordt aangetroffen, wordt van de bovenzijde, de onderzijde en van iedere versnijding de hoogtemaat genomen. De hoogtematen worden in ieder geval aan het begin en het eind van de betreffende muur genomen, alsmede op hoeken en/of aanhechtingen. Bouwkundige details als reparaties of faseringen dienen nauwgezet te worden vastgelegd op tekening en middels een digitale foto. Van alle aanwezige afzonderlijke baksteenmaten wordt een baksteen verzameld.

Het baksteen wordt beschreven en de baksteenformaten worden opgemeten. Ook een vijf- of wanneer mogelijk een tienlagenmaat dient te worden genoteerd.

Ook moet het metselverband worden beschreven en de relatie met aangrenzend muurwerk worden beschreven.

Intekenen en fotograferen

Het vlak wordt ingetekend op schaal 1:50 en gefotografeerd. Profielen en eventuele coupes (zie p. 16 "Structuren en grondsporen" voor voorwaarden voor couperen) over sporen dienen op schaal 1:20 te worden ingetekend. Bijzondere sporen dienen zowel in vlak als coupe op schaal 1:20 of 1:10 te worden ingetekend en apart te worden gefotografeerd. Muurwerk dient in het vlak op minimaal 1:20 te worden ingetekend.

Alle sporen, coupes en profielen worden gefotografeerd voorzien van een noordpijl, een schaalstok en een fotobordje c.q. fotoformulier met onderzoeksmeldingsnummer en objectgegevens.

Deze foto's zijn digitaal en met een dusdanige resolutie, dat voldoende uitvergroting mogelijk is voor de rapportage.

Er worden enkele actiefoto's van het onderzoek gemaakt waarop ook karakteristieke punten uit de omgeving zijn te zien.

Hoogtematen

Indien zich archeologische resten in de bouwput bevinden, wordt per vlak de hoogte genomen in raaien met een tussenafstand van 5 m over de volledige lengte van het deel van de ingraving waar zich de vindplaats bevindt. Van alle sporen wordt apart minimaal één hoogtemaat genomen.

Het gebruikte meetsysteem zal worden gekoppeld aan het Rijksdriehoeksstelsel.

Bij het aantreffen van uitzonderlijke vondsten en/of vuurstenen artefacten en/of een begraafplaats dient contact te worden opgenomen met opdrachtgever en de bevoegde overheid en de regio archeoloog over de verder te volgen strategie.

De graafwerkzaamheden en de archeologische begeleiding zullen niet dieper gaan of meer oppervlak beslaan dan noodzakelijk is voor de voorgenomen bouwplannen.

In het geval uitzonderlijke c.q. behoudenswaardige archeologische resten worden aangetroffen, dient contact te worden opgenomen met de bevoegde overheid, de regio archeoloog en de opdrachtgever, zodat een afweging kan worden gemaakt over behoud of een aanpassing van de onderzoekstrategie.

Indien aanpassing van de onderzoekstrategie leidt tot het feitelijk uitvoeren van een reguliere uitgebreide opgraving in het plangebied, dient het huidige Programma van Eisen te worden aangepast en aangevuld met extra onderzoeksvragen op basis van de resultaten tot dusverre en nogmaals te worden goedgekeurd of een nieuw Programma van Eisen te worden opgesteld en goedgekeurd.

Bij bijzondere of onverwachte vondsten of structuren dient evaluatie en overleg plaats te vinden met de bevoegde overheid en/of diens adviseur en de opdrachtgever over de verder te volgen strategie.

Totdat de aangelegde vlakken c.q. delen van de bouwput worden vrijgegeven door het archeologisch onderzoeksteam, zullen geen civieltechnische activiteiten dan wel werkzaamheden op die vlakken c.q. delen van de bouwput plaatsvinden.

6.3 Structuren en grondsporen

In het geval van geïsoleerde en niet behoudenswaardige grondsporen, dat wil zeggen grondsporen die geen deel uitmaken van een structuur of sporencluster en niet van behoudenswaardige aard zijn, mogen deze worden gecoupeerd en –indien zinvol voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen in dit Programma van Eisen– afgewerkt.

In het geval van een vindplaats die complexer is dan slechts enkele geïsoleerde grondsporen mogen sporen worden gecoupeerd, maar niet meer dan noodzakelijk is om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Indien dit betekent dat meer dan 10% van het totale aantal grondsporen op de vindplaats of zelfs alle grondsporen moet worden gecoupeerd, dient eerst contact te worden opgenomen met de bevoegde overheid en de regio archeoloog voor overleg en toestemming.

In het geval van een vindplaats die complexer is dan slechts enkele geïsoleerde grondsporen en deze grondsporen worden gecoupeerd, dienen zoveel mogelijk verschillende typen sporen te worden gecoupeerd. Dit heeft als doel een goed beeld te krijgen van de aard van de vindplaats en de conserveringstoestand van de verschillende sporen.

Sporen die onderdeel zijn van structuren dienen in principe niet te worden gecoupeerd ten einde deze structuren zo goed mogelijk te kunnen behouden ofwel bij intensivering van het lopende onderzoek of bij vervolgonderzoek deze als geheel zorgvuldig te kunnen onderzoeken. In principe mogen uitzonderlijke en/of complexe c.q. behoudenswaardige sporen ook niet worden gecoupeerd. Hiervan moet worden geprobeerd op een zo min mogelijk destructieve wijze de conserveringstoestand vast te stellen en te waarderen door bijvoorbeeld te gutsen. Mocht couperen alsnog noodzakelijk zijn dan dient hierover vooraf contact te worden opgenomen met de opdrachtgever, bevoegd gezag en de regio archeoloog.

Indien houtresten worden aangetroffen in sporen en/of structuren dient in overleg met een specialist het hout in het veld te worden getekend en bemonsterd. In overleg met de betrokken deskundige, de bevoegde overheid, de regio archeoloog en de opdrachtgever kan een nader te bepalen deel van het hout worden geselecteerd voor conservering. Hout wordt in het veld verzameld en bewaard op een zodanige wijze dat de conserveringstoestand niet verder achteruit gaat.

Indien waterputten of beerputten worden aangetroffen, dient door middel van een boring en/of guts de diepte ervan te worden bepaald.

Bij het aantreffen van graven worden ter plekke van de graven de graafwerkzaamheden gestaakt en wordt contact opgenomen met de opdrachtgever en de bevoegde overheid en/of diens adviseur over de te volgen vervolgstategie.

Structuren en grondsporen worden conform de vigerende KNA onderzocht en geregistreerd.

6.4 Aardwetenschappelijk onderzoek

De bodemopbouw van de onder archeologische begeleiding uitgegraven bouwputten en sleuven zal worden geanalyseerd en gedocumenteerd op de meest geschikte en informatieve locatie(s).

In het geval dat niet of nauwelijks archeologische resten worden aangetroffen, kan worden volstaan met kolomopnames. In het geval van een vindplaats zullen alle relevante profielen geheel worden gedocumenteerd en worden beschreven door een fysisch geograaf. De resultaten van het reeds uitgevoerde booronderzoek dienen te worden getoetst op juistheid.

De profielen worden beschreven en getekend op basis van archeologica, textuur, kleur, structuur en lithostratigrafie.

6.5 Anorganische artefacten

Alle relevante anorganische artefacten, afkomstig uit de bouwvoor en de eerste lagen (tot aan het sporenniveau) dienen te worden verzameld in vakken van maximaal 5 bij 5 m. Alle relevante anorganische artefacten behorend bij een spoor of structuur worden per spoor of structuur geregistreerd. Uitzonderlijke artefacten zoals complete potten of bijzondere metaalvondsten dienen driedimensionaal te worden ingemeten. Complete of nagenoeg complete potten moeten als geheel, inclusief vulling, geborgen worden. Bij de uitwerking dienen deze gezeefd te worden ten behoeve van ecologisch en archeo-zoologisch onderzoek.

De vondsten dienen op de juiste wijze te worden verpakt, zodat ze in een stabiele situatie kunnen worden opgeslagen³.

6.6 Organische artefacten

Onverkoelde organische artefacten worden verwacht in de sporen die reiken tot in het grondwater (zoals water- en beerputten). Verkoelde organische artefacten kunnen voorkomen vanaf het maaiveld. Wanneer organische artefacten worden aangetroffen (zoals hout en bot), dienen de relevante vondsten te worden verzameld per spoor of structuur. Indien sprake is van menselijk bot dient contact te worden opgenomen met een fysisch antropoloog. De vondsten dienen op de juiste wijze te worden verpakt, zodat ze in een stabiele situatie opgeslagen kunnen worden (zie verder Archeologie Leidraad 1⁴).

In overleg met een ter zake deskundige specialist, de bevoegde overheid, de regio archeoloog en de opdrachtgever wordt vervolgens besloten hoe de vondsten zullen worden behandeld en of ze al dan niet dienen te worden geconserveerd.

6.7 Archeozoologische en -botanische resten

Kansrijke sporen onder de grondwaterspiegel, zoals waterputten en sporen met verbrande resten, komen (maximaal één per spoor of per laag) in aanmerking voor monsternamen (geen hout), voor zover dit nodig is om de onderzoeksvragen die in het onderhavige PvE worden gesteld te beantwoorden. Hierbij moet worden getracht de monsters (minimaal 5 liter) te nemen onder het oxydatie-reductie niveau.

Indien houtresten worden aangetroffen in sporen en/of structuren dient in overleg met een specialist het hout in het veld te worden getekend en bemonsterd. In overleg met de betrokken deskundige, de bevoegde overheid en/of diens adviseur en de opdrachtgever kan een nader te bepalen deel van het hout worden geselecteerd voor conservering. Hout wordt in het veld verzameld en bewaard op een zodanige wijze dat de conserveringstoestand niet verder achteruit gaat.

In het geval van complete of bijna complete potten kunnen deze als container hebben gediend. Om die reden, indien aan de orde, dienen deze als geheel, inclusief vulling, te worden geborgen. De vulling dient te worden gezeefd ten behoeve van ecologisch en archeo-zoologisch onderzoek. Daarnaast kunnen zaden en pitten in verkoelde toestand voorkomen, bijvoorbeeld in haardplaatsen of in paalkuilen. Deze dienen integraal te worden bemonsterd voor eventuele analyse.

Bemonstering dient uitgevoerd te worden conform de vigerende KNA.

6.8 Overige resten

Niet van toepassing

³ Huisman 2006.

⁴ Huisman 2006.

6.9 Dateringstechnieken

Indien nodig voor beantwoording van de onderzoeksvragen, worden pollenmonsters, C14 monsters en houtmonsters genomen van kanshebbende contexten of lagen voor het verkrijgen van (C14 of dendrologische) dateringen en palynologische gegevens.

6.10 Beperkingen

Het archeologisch onderzoek wordt binnen de bouwput uitgevoerd.

HOOFDSTUK 7 UITWERKING EN CONSERVERING

7.1 Structuren, grondsporen, vondstspreidingen

De veldtekeningen worden gedigitaliseerd en verwerkt tot:

1. een "Alle SporenKaart"
2. een opsplitsing van de resten naar aard en periode

De verzamelde gegevens dienen zodanig te worden uitgewerkt dat de aard, omvang, dateringen en de fysieke kwaliteit van de mogelijke vindplaats(en) kunnen worden bepaald en de in dit PvE gestelde onderzoeksvragen voor zover mogelijk kunnen worden beantwoord.

7.2 Analyse aardewetenschappelijke gegevens

De analyse van de profielen in het veld evenals de beschrijvingen van de profielen worden conform de KNA 3.2 uitgewerkt door een fysisch geograaf in samenspraak met een KNA-archeoloog.

7.3 Anorganische artefacten

In principe komen alle relevante anorganische artefacten voor uitwerking door een specialist in aanmerking. Welke artefacten daadwerkelijk in aanmerking komen voor uitwerking, conservering en/of restauratie wordt bepaald in samenspraak tussen de bevoegde overheid en/of diens adviseur, de opdrachtgever, de depothouder en de opdrachtnemer. Uitwerking dient te gebeuren volgens het KNA-protocol specialistisch onderzoek.

7.4 Organische artefacten

In principe komen alle relevante organische artefacten voor uitwerking door een specialist in aanmerking. Al het menselijk en dierlijk bot komt in aanmerking voor uitwerking door een specialist (fysisch antropoloog / archeozoöloog). Welke artefacten daadwerkelijk in aanmerking komen voor uitwerking, conservering en/of restauratie wordt bepaald in samenspraak tussen de bevoegde overheid en/of diens adviseur, de opdrachtgever, de depothouder en de opdrachtnemer. Uitwerking dient te gebeuren volgens het KNA-protocol specialistisch onderzoek.

7.5 Archeozoölogische en -botanische resten

Paleo-ecologische resten worden opgeslagen en na selectie uitsluitend met toestemming van de bevoegde overheid en/of diens adviseur en de opdrachtgever door erkende specialisten geanalyseerd en gerapporteerd tot op het niveau dat noodzakelijk is om de onderzoeksvragen uit dit PvE te kunnen beantwoorden. Niet onderzochte monsters moeten bewaard blijven tot de uitwerking is afgerond of in het geval de onderzoeksstrategie wordt gewijzigd een eventueel vervolgonderzoek (opgraving) is afgerond. Uitwerking dient te gebeuren volgens het KNA-protocol specialistisch onderzoek.

7.6 Beeldrapportage

Van bijzondere vondsten worden foto's en objecttekeningen gemaakt die in een catalogus bij het rapport dienen te worden opgenomen. Alle foto's en tekeningen zijn voorzien van een maataanduiding.

Daarnaast worden bodemverstoringen in het plangebied en de mate van verstoring op een aparte kaart in beeld gebracht

7.7 Selectie materiaal

Alleen dat vondstmateriaal wordt uitgewerkt wat nodig is voor beantwoording van de onderzoeksvragen en de waardering van de vindplaats. Indien daartoe specialistisch onderzoek nodig is wordt dit middels een evaluatieverslag binnen vier weken na afronding van het veldwerk voorgelegd aan de bevoegde overheid en/of

diens adviseur en de opdrachtgever. Relevante monsters worden gewaardeerd. Dit kan dus niet vallen onder het meerwerk, maar dient inbegrepen te zijn bij de offerte. In een selectierapport wordt een voorstel gedaan voor de deponering, conservering en verwijdering van vondsten en monsters. Dit wordt voorgelegd aan de provincie Noord-Brabant als depothouder en eigenaar van de vondsten. Selectie geschiedt conform KNA 3.2 Landbodems Wijzigingsblad 1⁵

7.8 Conservering materiaal

Bijzondere vondsten van metaal en organisch materiaal dienen te worden geconserveerd conform KNA 3.2 inclusief het bijbehorende wijzigingsblad 1. Kwetsbaar materiaal komt uitsluitend voor conservering in aanmerking na selectie en overleg met erkende deskundige(n), de bevoegde overheid, de depothouder en de opdrachtgever.

HOOFDSTUK 8 DEPONERING

8.1 Eisen betreffende depot

Het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Gelderland heeft geen speciale eisen kenbaar gemaakt. Uiterlijk twee jaar na afronding van het veldwerk worden de vondsten, monsters en bijbehorende originele documentatie overgedragen aan het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Gelderland conform KNA 3.2: DS02 en DS03, KNA 3.2 wijzigingsblad 1 en de voor dat depot geldende eisen.

8.2 Te leveren product

Het eind-/tussenproduct is een rapport volgens KNA en volgens onderstaande bepalingen in hoofdstuk 9 van dit PvE. In Bij het eindproduct hoort een bewijs (af te geven door de ontvangende instantie) van overdracht van vondsten en documentatie.

HOOFDSTUK 9 RANDVOORWAARDEN EN AANVULLENDE EISEN

9.1 Personele randvoorwaarden

Het onderzoek dient uitgevoerd te worden door een bedrijf/organisatie die beschikt over een opgravingvergunning, dan wel onder opgravingvergunning van de RCE werkt (erkend door het CvAK). Het archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd door personen die voldoen aan de in de KNA 3.2 gestelde bepalingen aan actoren die werkzaamheden in het veld mogen verrichten.

Het veldteam bestaat minimaal uit de volgende personen: een KNA-archeoloog met ervaring in de regio die de dagelijkse leiding in het veld heeft, een veldtechnicus c.q. veldassistent en veldmedewerker.

De beschrijving in het veld van profielen en de verdere aardwetenschappelijke beschrijving en analyse in het veld wordt uitgevoerd door een fysisch geograaf met ervaring in het gebied.

Het onderzoek staat onder supervisie van een senior KNA-archeoloog.

Additionele deelname van amateurarcheologen aangesloten bij een lokale, regionale of landelijke vereniging op het gebied van de archeologie is welkom, mits onder begeleiding van de archeologische aannemer en tijdens reguliere werkuren. De aanwezigheid van amateurarcheologen vindt schriftelijke neerslag in de dag- en weekrapporten. Het is aan te bevelen contact op te nemen met de plaatselijke heemkundekring.

Perscontacten zijn voorbehouden aan de opdrachtgever/bevoegd gezag. Andere betrokkenen waaronder amateurs mogen niet op eigen initiatief contact leggen met de pers.

Bij de uitwerking van de profielen dient een fysisch geograaf met ervaring in het gebied betrokken te zijn. De metaaldetector moet gehanteerd worden door een ervaren detectorspecialist.

Kennis van de KNA 3.2 en de van toepassing zijnde protocollen wordt verondersteld aanwezig en eigen te zijn.

9.2 Overlegmomenten

Indien belangwekkende zaken worden aangetroffen waarin dit PvE niet voorziet, vindt overleg plaats tussen de opdrachtgever, bevoegd gezag, diens adviseur en archeologisch aannemer. Elke afwijking van het PvE dient

⁵ SIKB 2010-2

schriftelijk te worden vastgelegd in het evaluatierapport en het eindrapport. In overleg kan bijvoorbeeld besloten worden aanvullende onderzoeksvragen te stellen;

- Beslissing tot uitbreiding of inperking van het onderzoek is onderwerp van separate besluitvorming;

- Afstemming tussen de opdrachtgever, het bevoegd gezag en diens deskundige en de opdrachtnemer vindt plaats op de volgende momenten:

- * Uiterlijk bij aanvang van de werkzaamheden;

- * Gedurende het veldwerk, bij begin veldwerk en bij einde veldwerk;

- * In geval van bijzondere vondsten/structuren vindt hierover ook overleg plaats met de deskundige namens bevoegd gezag;

- Na afloop van het veldwerk vindt overleg met de opdrachtgever en de deskundige namens bevoegd gezag plaats over het gewenste detailniveau van de uitwerking en rapportage. Dan wordt tevens vastgesteld welke specialisten ingeschakeld worden en welke vondsten en monsters worden geanalyseerd. De uitwerking begint niet voordat dit overleg heeft plaatsgevonden. Alvorens dit overleg plaatsvindt, dient de opdrachtnemer een evaluatierapport van de resultaten, de digitale vondstenlijst en de digitale veldtekeningen binnen 4 weken na afloop van het veldwerk aan het bevoegd gezag toe te zenden. Eveneens doet de opdrachtnemer daarbij een voorstel voor een uitwerkingsplan voor verdere waardering en analyse met inzet van specialisten plus onderbouwing hiervan.

Wanneer de in het veld aangetroffen hoeveelheden, soorten materialen, soorten objecten en/of dateringen en conservering significant afwijken van het onderhavige PvE wordt telefonisch of per mail contact opgenomen met de depothouder, de Provincie Gelderland. Wanneer deze niet binnen een halve werkdag aangeeft of het onvoorziene materiaal in aanmerking komt voor deponering, beslist de verantwoordelijke senior KNA-archeoloog van de uitvoerende instantie in overleg met de bevoegde overheid en/of diens adviseur of het materiaal uit het veld wordt meegenomen.

9.3 Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie

De senior KNA archeoloog/projectleider houdt toezicht op werkzaamheden, toetst de velddocumentatie, dag- en weekrapporten en is betrokken bij selectie van vondstmateriaal. Wijziging in het PvE, toekenning van meer- of minderwerk en vergelijkbare zaken moeten in overleg met de bevoegde overheid en de opdrachtgever gebeuren. De bevoegde overheid is bij selectie- en evaluatiemomenten betrokken; de depothouder is betrokken bij selectie van vondstmateriaal. Bij ingrijpende wijzigingen ten opzichte van het PvE is altijd toestemming van de bevoegde overheid nodig. Indien niet voorziene archeologische resten worden aangetroffen, wordt contact opgenomen met de bevoegde overheid en de opdrachtgever over de te volgen strategie alvorens het onderzoek voort te zetten. Wanneer dit significante consequenties heeft voor de aard, conservering en hoeveelheden van het vondstmateriaal wordt tevens contact opgenomen met de depothouder.

Het rapport wordt in eerste instantie in conceptvorm in enkelvoud (digitaal als pdf) binnen drie maanden na afloop van het veldwerk aangeboden aan de opdrachtgever en aan de bevoegde overheid en diens adviseur, die de resultaten dient te laten toetsen aan dit PvE. Het commentaar dient binnen enkele weken te worden aangeleverd bij het uitvoerend archeologisch bedrijf. Het commentaar van de genoemde instanties dient binnen zes weken te worden verwerkt in een definitief rapport. .

In het geval tijdrovend specialistisch onderzoek noodzakelijk blijkt, kunnen de hier gestelde termijnen niet realiseerbaar blijken. Hierover dient op het moment dat de mogelijkheid tot overschrijding van de gestelde termijnen duidelijk wordt, contact te worden opgenomen met de bevoegde overheid en/of diens adviseur.

Binnen twee jaar na afronding van het veldwerk moeten alle, conform het PvE gespecificeerde digitale producten worden overgedragen aan het e-Depot conform KNA 3.2: DS05. Uiterlijk 2 jaar na afronding van het veldwerk worden de vondsten, monsters en bijbehorende originele documentatie overgedragen aan het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Gelderland conform KNA 3.2, specificaties DS02 en DS03 en de voor dat depot geldende eisen.

9.4 Overige randvoorwaarden en aanvullende eisen

De opdrachtgever zorgt dat de toegankelijkheid, de bereikbaarheid, de afzetting, ruimte voor de plaatsing van keten, ruimte voor de stort, de vereiste vergunningen, de betredingstoestemming, de controle op explosieve en waterlozing ten behoeve van een pomp/bronnerig of zeefinstallatie op het riool of oppervlaktewater zijn geregeld. Indien van toepassing, dienen alle obstakels als bomen, begroeiing en bestrating/verharding door de opdrachtgever te worden verwijderd. De uitvoerende instantie van het veldwerk draagt zorg voor de KLIC-melding

(kabels en leidingen), de oplevering van het terrein, de communicatie met opdrachtgever, de bevoegde overheid en/of diens adviseur, etcetera.

Het onderzoeksrapport dient ten minste te voldoen aan de KNA, versie 3.2, en opgesteld te zijn volgens de Publicatiewijzer voor de archeologie (Diepeveen-Jansen en Kaarsemaker, 2004).

Het rapport verschijnt in de huisstijl van de uitvoerende instantie. Van dit rapport wordt een digitaal exemplaar ter beschikking gesteld aan de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE), de provincie Gelderland en de Koninklijke Bibliotheek. De bevoegde overheid en/of diens adviseur ontvangt twee analoge en één digitaal exemplaar van het rapport. De opdrachtgever ontvangt twee exemplaren van het rapport.

HOOFDSTUK 10 WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN HET VASTGESTELDE PVE

10.1 Wijzigingen tijdens het veldwerk

Belangrijke wijzigingen tijdens het veldwerk wat betreft de strategie en methodiek worden ter goedkeuring aan de bevoegde overheid voorgelegd. Indien meerkosten aan deze veranderingen verbonden zijn, is tevens goedkeuring vereist van de opdrachtgever. Wanneer dit significante consequenties heeft voor de aard, conservering en hoeveelheden van het vondstmateriaal wordt tevens contact opgenomen met de depothouder.

10.2 Belangrijke wijzigingen

Onderstaande belangrijke wijzigingen worden te allen tijde aantoonbaar voorgelegd aan alle betrokken partijen:

- Afwijking van de archeologische verwachting;
- Wijzigingen van de gehanteerde onderzoeksmethode
- Wijzigingen van de fysieke en/of technische omstandigheden;
- Vastleggen overleg- en evaluatiemomenten;
- Onvoorziene omstandigheden (bijvoorbeeld m.b.t. omvang vindplaats, aantallen m², vlakken, vondsten, vondsttypen et cetera).

10.3 Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk

Niet van toepassing.

10.4 Procedure van wijziging tijdens uitwerking en conservering

Belangrijke wijzigingen van de onderzoeksopzet tijdens de uitwerkingsfase worden ter goedkeuring voorgelegd aan de bevoegde overheid en/of diens adviseur. Indien meerkosten aan deze veranderingen verbonden zijn, is tevens goedkeuring vereist van de opdrachtgever.

LITERATUUR EN BIJLAGEN

Literatuur

Carmiggelt, A. & P. Schulten. 2002: *Veldhandleiding Archeologie*, KNA-Leidraad 1. Zoetermeer.

Diepeveen-Jansen, M. en J. Kaarsemaker, 2004: *Publicatiewijzer voor de archeologie*, Amsterdam.

Huisman, D.J. 2006: *Eerste hulp bij kwetsbaar vondstmateriaal*, KNA-Leidraad. Gouda.

Oude Rengerink, J.A.M. , 2005: *Archeologisch rapport, Inventariserend archeologisch onderzoek aan de Lawickse Allee te Wageningen*. Oranjewoud rapportnr. 153009.20, Heerenveen.

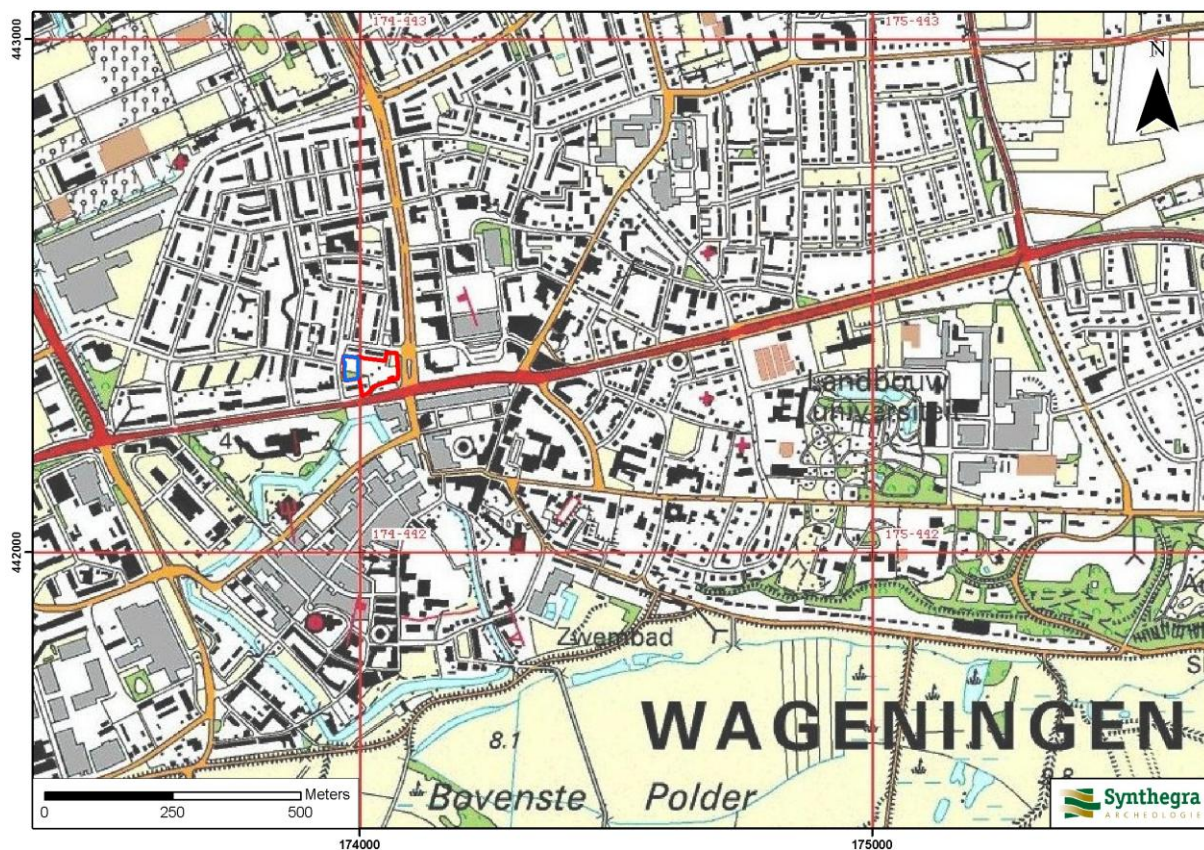
Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer. 2010: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.2*. Gouda.

Bijlagen

Bijlage 1: topografische kaartuitsnede met locatie van het huidige plangebied en het plangebied van het vooronderzoek

Bijlage 2: weergave van het plangebied

Bijlage 1: Topografische kaart met daarop het plangebied weergegeven met rood en blauw kader. Het blauwe kader geeft fase 1 van het uitvoeringstraject aan. Voor het gebied aangegeven met het rode kader is nog geen concreet bouwplan beschikbaar.

Bijlage 2: weergave van het plangebied (*bron: opdrachtgever*)

